

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

Проект-дослідження
Структура і керівництво НАН України

Виконала:
студентка групи ПМОм-11
Плетеня Олена

Львів 2024

Національна академія наук України (НАН України) заснована 27 листопада 1918 року в Києві з ініціативи гетьмана Павла Скоропадського. Спершу вона називалася Українською академією наук (УАН). Першим президентом академії став видатний вчений Володимир Вернадський. У радянські часи її перейменували на Академію наук УРСР, і вона отримала статус головного наукового центру республіки. Після проголошення незалежності України в 1991 році академія отримала сучасну назву – НАН України, ставши провідною науковою установою країни з дослідженнями в різних галузях науки. Це незалежна наукова установа, яка об'єднує вчених, дослідників та фахівців у різних галузях знання, сприяючи розвитку науки, технологій та інновацій в Україні. НАН України є важливим центром наукового життя країни, займаючись дослідженнями в таких сферах, як природничі, технічні, гуманітарні та соціальні науки.

В структурі НАН України діють відділення, які спеціалізуються на певних наукових сферах: фізико-математичні, хімічні, біологічні, соціальні та гуманітарні науки. Це дозволяє академії ефективно координувати наукові дослідження та сприяти міждисциплінарній співпраці.

Значення НАН для науки і розвитку країни

Національна академія наук України (НАН України) є провідним науковим інститутом, що здійснює вагомий вплив на розвиток науки та суспільства. Її значення для країни виходить далеко за межі академічних стін, охоплюючи різні аспекти наукового прогресу, інноваційного розвитку, освіти, культури і навіть міжнародної співпраці.

Як основний науковий інститут країни, НАН України забезпечує розвиток наукових досліджень, що сприяють формуванню нових

знань і технологій. В академії здійснюються фундаментальні та прикладні дослідження, які ведуть до важливих відкриттів і технічних розробок, що можуть бути застосовані в різних галузях економіки. Завдяки таким досягненням, НАН виступає своєрідним рушієм наукового прогресу, що підвищує конкурентоспроможність країни на міжнародному рівні.

Значна роль НАН України полягає також у підготовці висококваліфікованих кадрів для наукової та освітньої сфери. Академія активно співпрацює з університетами, надаючи студентам можливість зануритися у сучасні наукові досягнення, долучатися до передових досліджень та здобувати навички, необхідні для кар'єри у науці та технологіях. Це створює потужний освітній потенціал, який важливий для майбутнього країни, оскільки формує нове покоління вчених і фахівців.

Окрім науково-освітньої діяльності, НАН України робить важливий внесок у розвиток інноваційних технологій, які відіграють істотну роль у промисловості та бізнесі. Розробки, що проводяться в академії, можуть бути впроваджені в різних секторах економіки, що сприяє підвищенню продуктивності, ефективності та конкурентоспроможності українських товарів і послуг. Завдяки цьому, наукові здобутки НАН не тільки стимулюють технологічний прогрес, але й створюють нові можливості для економічного зростання.

Міжнародна співпраця є ще одним важливим аспектом діяльності НАН України. Академія активно співпрацює з іноземними науковими організаціями, інтегруючи українську науку у світову спільноту. Це дозволяє українським вченим брати участь у міжнародних проектах, обмінюватися знаннями з колегами з різних країн і залучати іноземні інвестиції в наукові дослідження. Така

співпраця не тільки збагачує українську науку, але й підсилює її позиції на глобальній науковій арені.

Наукові дослідження, які проводяться в НАН України, мають практичне значення для вирішення соціальних та економічних проблем країни. Академія досліджує питання екології, енергетичної безпеки, охорони здоров'я, що є ключовими для сталого розвитку України. Наукові відкриття та розробки, зроблені вченими НАН, можуть стати основою для державних програм та політик, спрямованих на поліпшення умов життя населення та вирішення актуальних проблем суспільства.

Крім того, НАН України сприяє збереженню та розвитку національної культури та науки. Дослідження в галузі гуманітарних наук допомагають краще зрозуміти історію, мову, мистецтво та культурні цінності України, що є важливими для формування національної ідентичності. Завдяки зусиллям НАН, українська культурна спадщина зберігається та популяризується, забезпечуючи зв'язок між поколіннями та зміцнюючи національну самосвідомість.

Керівництво НАН України

Керівництво Національної академії наук України (НАН України) відіграє важливу роль у забезпеченні ефективного функціонування академії, стратегічному плануванні та координації наукової діяльності. Основні елементи структури керівництва включають президента, віце-президентів, секретаріат та інші органи управління.

Президент НАН України обирається на загальних зборах академії терміном на п'ять років. Вибори проводяться на основі таємного голосування серед дійсних членів академії. Президент відповідає за: стратегічне планування розвитку науки та досліджень, координацію роботи наукових установ академії, представлення НАН України на міжнародному рівні, укладення угод про співпрацю з

іншими науковими організаціями, організацію заходів, що стосуються наукових досліджень та інновацій.

На даний момент (жовтень 2024 року) президентом Національної академії наук України є Анатолій Загородній. Він є відомим вченим у галузі фізики та має значний внесок у розвиток науки в Україні. Під його керівництвом НАН України продовжує реалізовувати наукові проекти та міжнародні програми, сприяючи інтеграції української науки у світовий науковий простір.

Віце-президенти обираються також на загальних зборах академії. Вони виконують функції, делеговані президентом, та координують роботу певних відділень або напрямків діяльності. Віце-президенти можуть відповідати за різні сфери, такі як природничі науки, соціальні науки, гуманітарні науки тощо.

Секретаріат забезпечує адміністративну підтримку діяльності президента та віце-президентів. Основні функції секретаріату: підготовка документів для зборів і засідань, координація комунікацій між різними підрозділами академії, управління фінансами та ресурсами НАН.

Секції та відділення НАН України

Національна академія наук України (НАН України) має розгалужену структуру, що включає кілька секцій та відділень, які спеціалізуються на різних наукових напрямках. Основні секції та відділення НАН України:

1. Секція фізико-технічних наук

- **Відділення математики:** займається дослідженнями в області чистої та прикладної математики.
- **Відділення інформатики:** фокусується на розробці нових інформаційних технологій, алгоритмів та систем.

- **Відділення механіки і машинознавства:** досліджує проблеми механіки, машинобудування та автоматизації.

- **Відділення фізики і астрономії:** охоплює дослідження в галузі фізики, астрофізики та космології.

- **Відділення наук про Землю:** займається вивченням геології, метеорології та екології.

- **Відділення матеріалознавства:** досліджує властивості та структуру матеріалів.

- **Відділення енергетики та енергетичних технологій:** фокусується на розвитку нових технологій у сфері енергетики.

- **Відділення ядерної фізики та енергетики:** займається дослідженнями в галузі ядерної фізики та енергетичних процесів.

2. Секція хімічних і біологічних наук

- **Відділення хімії:** охоплює різні напрямки хімічних досліджень, включаючи органічну та неорганічну хімію.

- **Відділення біохімії, фізіології і молекулярної біології:** займається вивченням біохімічних процесів, фізіології організмів та молекулярних механізмів.

- **Відділення загальної біології:** досліджує різні аспекти біології, екології та еволюції живих організмів.

3. Секція суспільних і гуманітарних наук

- **Відділення економіки:** займається дослідженнями в галузі економіки, фінансів та управління.

- **Відділення історії, філософії та права:** охоплює вивчення історичних, філософських та правових аспектів суспільства.

- **Відділення літератури, мови та мистецтвознавства:** досліджує питання літератури, мовознавства та мистецтва.

Перспективи розвитку НАН України

Національна академія наук України (НАН України) має значний потенціал для подальшого розвитку, проте стикається з численними викликами, особливо в умовах війни. Для ефективної діяльності академії та реалізації наукового потенціалу країни важливо зосередитися на кількох ключових напрямках.

Одним із основних аспектів є зміцнення фінансової бази. НАН України необхідно активніше залучати інвестиції з приватного сектора. Це може включати партнерство з бізнесом, участь у грантових програмах та міжнародних проектах. Утім, підвищення державного фінансування науки та досліджень, що дозволить розширити програми та оновити матеріально-технічну базу, ускладнене через поточну військову ситуацію в країні.

Модернізація інфраструктури є ще одним важливим напрямком. Інвестування в нові технології та оновлення лабораторій допоможе НАН України відповідати сучасним стандартам і проводити дослідження на високому рівні. Створення наукових парків та інноваційних центрів дозволить науковцям співпрацювати з бізнесом і впроваджувати нові технології, що сприятиме розвитку інноваційного потенціалу.

Підвищення якості освіти та підготовки кадрів також має критичне значення. Сприяння академічній мобільності, обміну науковцями та студентами з міжнародними установами допоможе підвищити кваліфікацію та розширити науковий кругозір. Важливо також розробити нові навчальні програми, що відповідатимуть актуальним потребам ринку праці та новітнім науковим досягненням. Розширення міжнародної співпраці може суттєво сприяти інтеграції української науки в світовий науковий простір. НАН України варто активно залучати міжнародні проекти та налагоджувати партнерські відносини з закордонними

університетами та науковими установами для спільних досліджень та обміну досвідом.

Стимулювання інноваційної діяльності є ще одним пріоритетом. НАН України варто розробити програми для підтримки стартапів на базі наукових досліджень, що дозволить комерціалізувати наукові розробки. Створення інноваційних інкубаторів для молодих вчених і підприємців також може сприяти розробці нових технологій та продуктів.

Таким чином, для подальшого розвитку НАН України необхідно зосередити зусилля на залученні інвестицій, модернізації інфраструктури, покращенні підготовки кадрів, розширенні міжнародної співпраці та стимулюванні інноваційної діяльності, незважаючи на виклики, з якими стикається країна.

Джерела:

1. <https://old.nas.gov.ua/UA//About/Pages/information.aspx>
2. <https://www.uinp.gov.ua/informaciyni-materialy/vchytelyam/prezentaciyi/nacionalna-akademiya-nauk-ukrayiny>
3. <https://old.nas.gov.ua/UA//About/Pages/history.aspx>